

Selmeczbányai Hetilap

VEGYES TARTALMÚ HETILAP.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:

SZENTGYÖRGYI EDE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rózsa-utca 61./III. sz. a. hová a lap szellemi közleményei és az anyagi rész is ezimzendő.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési ára:

Egy évre 4 frt.
Fél évre 2 „
Negyedévre 1 „

Egyes szám ára 10 kr.

Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban és Joerges Á. özv. és fia könyvkereskedésében.

Hivatalos, magán és nyílt-téri hirdetések megállapított díj-szabásunk szerint számíttatnak és minden általunk közölt hirdetésre felvilágosítás ingyen adatik.

A garamvölgyi vasút befolyása városunkra.

Nem is gondolná az ember, hogy egy új vasuti vonal megnyitása milyen következményekkel jár egyes vidékekre, városokra.

Igy például a garamvölgyi vasút, mely csak igen rövid idő előtt adatott át a forgalomnak, már e rövid idő alatt óriási lendületet idézett elő a Garam völgyében fekvő községekben és különösen Léva városában, mely egy csapásra vasuti góczponttá lett.

A mennyire örvendünk a szomszédunkban elterülő garamvölgyi községek és a hatalmas fejlődés és haladásnak indult Léva város lendületének, ép annyira nem óhajtjuk, hogy a garamvölgyi vasút megnyitása városunkra kárt okozzon és ennek némi hanyatlását idézze elő.

Pedig sajnos már e rövid időn belül tapasztalható, különösen üzletberekünkél és iparosainknál, valamint általánosan vett fogyasztási piacunknál azon káros befolyás, melyet e vasút okoz.

A mig annak előtte a szomszédos garamvölgyi községek lakói szükségleteik legnagyobb részét városunkban szerezték be, addig azt most a kényelmes forgalom következtében Léva városában teszik meg.

Hogy mennyit veszítettünk mi ezáltal? azt hiszem bővebb magyarázatra nem szorul.

Teljes erőből kell tehát utána néznünk, hogy városunk eme nagy veszteségét valami más úton-módon kárpótolhassuk.

Nagyon pompásan jegyezte meg törv. hat. bizettségünk egyik közgyűlésén Marschalko

Gyula biz. tag, hogy e kárpótlást csak úgy nyerhetjük el, ha az elvesztett Garam-völgy helyett az Ipoly-völgyet vonhatjuk körünkbe és városunk gravitacionális erejét erre terjeszthetjük ki.

Ámde, hogy ezt elérhessük, feltétlenül szükséges volna azon vasuti vonal kiépítése, mely Selmeczbányát az Ipoly-völgygel egybekötné és mely már tervbe is volt véve, sőt a megvalósulás reményével is kecsegtetett, de különféle ellentényezők közreműködése és a kormánynak nem kellő erélylyel való felkarolása, jobban mondva városunk érdekei támogatásának hiánya folytán meghiusult.

Egy másik felette fontos tényező volna a garamvölgyi vasútnak városunkra való káros befolyását paralizálni az, ha a vonatok közlekedése oly formán rendeztetnék be, hogy például Bars-Szt.-Kereszt, Zsarnócza, Ujbánya stb. községekből itt való meghálás nélkül az út egy nap alatt volna megtehető, ami a mostani menetrend szerint lehetetlenség.

Ismét hát csak arra jutunk ki, hogy Garam-Berzence és Selmeczbánya között okvetlenül szaporítani kell a vonatok számát legalább is egygyel és oda kell törekednünk, hogy az eljuttat Németi s illetve Ipolysággal városunkat egybekötő vasúti tervezet valahogyan mégis keresztül vitessék.

Ez volna a legradikálisabb módja annak, hogy városunkat ért eme hátrány valamiképen kiegyenlítessék.

Persze hogy akkor csak rövid idő kérdése volna, hogy a Selmeczbánya—garam-berzencei vonal is széles vágányúvá alakíttatnék át.

Mint mondtuk, csak rövid ideje annak, hogy a garamvölgyi vonat a forgalomnak átadatott és e rövid idő dacára már is érezzük annak városunkra kiható káros befolyását. Hát még mennyire fog az terjedni a jövőben?

Nem túlozunk, de itt városunkra nézve valóban egy főfontosságú, ugyszólván életbe vágó kérdéstről van szó, mely ha városunk előnyére ideje korán meg nem oldatik, ugy a válság elmaradhatatlan.

Nem akarjuk mi újból és újból felsorolni mindazon körülményeket, melyek a mellett szólnak, hogy ez ős bányaváros, a felvidéki magyarság emez emporiumát és védbástyáját elhanyagolni nemesak hogy nem szabad, de nemzeti létünk, a magyar állameszme fentartása érdekének figyelembe vétele mellett vétek volna; nem akarunk e város multjára hivatkozni és mintegy kegyeletes érzékenységbe esni; még azt sem akarjuk felhozni, hogy az egész országban a kormányhoz hűbb ragaszkodással viseltető város talán nincs is: de igenis feltétlenül óhajtjuk, hogy e bajunkon sürgősen, ideje korán segítve legyen, hogy egyelőre legalább azt a rég kívánt harmadik vonat közlekedést kapjuk meg Garam-Berzencével, hogy a kormány minden erejével oda hasson és hogy ezt megtegye, városunk mérvadó tényezői mindent elkövessenek, — hogy az Ipolysággal egybekötő vasút kiépíttessék és a Garam-Berzence—Selmeczbánya közti vonal széles vágányúvá alakíttassék.

Ezt 16000 lakossal bíró városunk méltán igényelheti, sőt teljes joggal megkövetelheti.

TÁRCZA.

Költevények.

Irta: Telekes Béla.

I. Pán.

Szent erdők mélyén, arnyas ligetekben
Hétágu sipon fujt egykor danát . . .
Ah, mindig csókba halt e nóta át.
Ólébe bódult attól önfeledten
Dryád, bachansnő, nympa és najád.

És valahányszor elhangzott danája,
Ugy rémlett: új dalt zeng a csalogány,
És új dalt zeng a költő, valahány . . .
S új eszme villan a tudós agyába
S új rés szakad nagy titkok fátyolán.

És valahányszor egy-egy csókot orzott:
Föld, lég és víz mámorban reszketett,
Szerelmes vágy járt át minden szívet
S feledve bűt és nem ismerve gondot,
Ugy súgta ő meg: itt a kikelet.

Rég volt . . . A szent erdők helyén azóta
Száz város nőtt: zúgó körengeteg
És emberek haltak meg s istenek . . .
De ma is szép a fülemüle-nóta
S mint egykor, épp úgy zöidül a berek.

II. Szerelem.

Álmodtam. Biboros alkony . . .
Zöld sziget a tenger ölen . . .
Gályám kikötve s a parton
Mélán, egyedül ülök én.

Köröttem dús meseország,
Vig füttytől zeng a berek . . .
Sötét ruhámra mohos fák
Fehér virága perreg.

Gyászos gályámra le hőszin
Galambok raja suhan
S egyszerre halk zene szól im
Megejtőn, mámorosan:

„Mi lelt, te bánatos ember?
Hajdó mért oly fekete?
Itt üdvről suttog a tenger,
Ez itt a gyönyör szigete.

A vad, zavaros habok árját,
A lépett fellegetek, —
Hogy révbe jutott ime gályád, —
Óh mondd, mért nem feleled?

Jer, közel egy üde hegyoldal,
Ott rózsá nyit és lilium . . .
Rózsával és liliummal
Gályádat beboritom.

S gályádon lilimágyon
Lel majd a csillagos ég . . .
S mig puha, fehér karom átfon,
Ajkad majd ajkamon ég“. —

. . . És szava oly édesen árad,
Ugy mossa szívemből a gyászt
És fátyla befolyja ruhámat —
Bűvös, lángszinű palást.

S hogy az ég csillaga, holdja
Izzón szikrázik elő,
Rózsába boritva vitorla
És árboz és evező.

S elkötve, — ezüst habok ormán
Ugy fut gályánk tova már . . .
Rajt' szabadjára a kormány,
Sodorja titokzatos ár . . .

Mi nem kérjük, hova? merre?
Hunyt szemmel isszuk a kéjt.
Szív szíven s égve, remegve
Ér lágyan térdhez a térd.

S ajk ajkra tör oly tele üdvvel,
Hogy csontba velőbe nyilall
S ő ime alélva terül el,
Mig játszom tagjaival.

Különfélék.

— **Személyi hírek.** *Fekete Dezső* kir. pósthivatali főnök e hó 3-ától 30-áig négy heti szabadságra megy a szobránczi fürdőbe. Ezen idő alatt a pósthivatal vezetését *Herkely Imre* ellenőr veszi át. — *Bellázy Gyula* erdész-akadémiai segédtanár és lapunk dolgozó-társaságának helyreállítására céljából, Eszékre szüleihez utazott.

— **Koburg Clementina** ő királyi fensége, mint azt megírtuk, ez idő szerint Boris és Cyrill bulgár hercegekkel, a hercegnő unokáival Szentantiban tölti a nyarat. Ez alkalmából a „Honti Lapok”-ban Pongrácz Lajos egy érdekes epizódot közöl, melyből átvesszük a következőket: A magyar hazára gyászos ötvenes években volt, midőn jelenlegi alkotmányos fejedelmünk és királyunk az országban tett első körutja alkalmával Hontmegyébe érkezett és úgy Ipolyán, mint Selmeczen hódoló tisztelettel fogadtatt. Ugyan ez időben Koburg Ágost herceg nevével, az akkor még ifjú bájos hercegnővel szintén Szent-Antalban időzött, s ekkor történt, hogy e sorok igénytelen írójának azon merész gondolata támadt, miszerint egy francia nyelven írt folyamodást nyújtson hozzá, kérve őt, — azon indok alapján, hogy egy hontmegyei községben, melyben a hercegi pár nagy, a folyamodó pedig nagyon kis birtokos volt, tehát mint *komposzesztor*, — volna kegyes közbejárni az őket valószínűleg meglátogató fejedelemmel, hogy a kérelmező család egyik fia császári kegyelemben részesüljön, a ki volt császári katonatiszt létére az aradi katonai törvényszék által halálra lett ítélve, de ő felsége által tíz évi fogságra megkegyelmezve. Persze azt magunk sem hittük egészen, (velem volt fivéremmel), hogy a jelzett, igazán *táblabírói* lépésünknek sikere lehessen, és pedig annál kevésbé, mert a Koburg hercegi pár bejelentésünket személyes tiszteletünk megtehetése végett visszautasította titkára (Szelényi) által, ki főokul azt is felemlítette nekünk, hogy politikai körülmények miatt sem fogadhatnak minket, de hogy maga a hercegnő mégis mondotta volna, miszerint esetleg, vagy lehető alkalommal meg fog emlékezni kérelmünkről. Ezen nagyon gyenge reményével kérésünk sikerének távoztunk Szent-Antalról, s jó szándéku, habár különös lépésünket barátainknak említeni sem mertük, nehogy kinevetessünk, midőn alig néhány nap múlva jelenti az aradi várból testvérünk, hogy egészen váratlanul ő felsége által teljes kegyelmet nyert, s már is szabadon bocsátattott. Hogy *mi-kéért?* sem ő, sem mi egy ideig nem tudtuk még, míg később a fentebb nevezett hercegi magántitkár közölte egy honti barátjával, hogy Szent-Antalról távozásunk után mindjárt másnap a hercegné Selmeczbányára kocsizott s a császár ő felségénél látogatást téve, előhozta hozzá intézett kérésünket s pártolólág kegyelmébe ajánlotta, mire a császár a vele utazott Grüne főhadsegédét kérdezte volna: vajjon nem forog-e fenn különös neheztelő körülmény az ajánlott egyén mint volt csász. katonatiszt ellen, milyenről a főhadsegéd altábornagynak tudomása nem lévén, a fiatal daliás fejedelem a bájos Koburg Clementina hercegnőnek kérését legott teljesítendőnek kijelenté. Ez óta velem volt fivérem is elhalván, nem köszönhattuk meg a derék királyi hercegnőnek az általa egy egészen ismeretlen egyén iránt tett emberbaráti cselekvényét, és rendkívüli lépését. De végre hosszú évek múlva nekem jutott a szerencse és kedves kötelesség, ha nem is a még élő s most nyug. tábornok, hanem egy egész nemzet boldogulásáért működő kir. hercegnő fiának, Koburg Fülöp kir. hercegnek édes anyja helyett — azon alkalommal, midőn pár év előtt Hontmegye részéről a hercegi pár üdvözlésére ki lettünk küldve — családunk mély háláját tisztelettel kifejezni.

— **Telekes Béla** fiatal jeles költőnk ez idő szerint itt időzik édes atyja házában. A városunkban nevelkedett jeles költőnk két gyönyörű versét mai tárcánkban közöljük.

S míg játszom szőke hajával,
Im szél csap az árra vadul
S fönn zord felhők raja szárnyal
S csillag, hold gyászba borul.

S fölzúdul s tombol az orkán . . .
Nézem némán, szomorun,
Nincs rózsza már a vitorlán,
Eltépvé nászkoszorom.

Zúgó, zavaros habok árján,
Tépett felhőzet alatt
Ugy fut tova fekete gályám,
Oly félve, lopva halad . . .

Tört padján, rózsaharaszton,
Hervadt lilium levelen
Egy halvány, hánatos asszony
Zokog keservesen.

Középkutatásunk a jövőben.

— Tanügyi tanulmány. —
Írta: Király Ernő
(Folytatás.)

Mennyi fejtörésbe, mennyi költségbe került már ezen iskolafaj megmentése! Csak 4 osztályból álljon, a latint ott is lehessen tanulni, mellékesen valami gyakorlati életpályára is képezhesse ki magát abban a növendék, és így tovább. Az eredmény pedig, hogy

— **Névmagyarosítás.** *Fischer Károly*, selmeczi kémlési egyesületi helyettes vegyelemző, nevét belügy-ministeri engedéllyel Halászra változtatta.

— **Gazdag koldus.** Ki ne ismerte volna városunkban azt a püpos kis emberkét, ki Hodrusbányáról minden pénteken és szombaton koldulni járt ide. E koldus, névszerint Máday János mult vasárnap hodrusbányai lakásán hirtelen meghalt és ládájában 3000 frtot meghaladó pénzösszegekről szóló takarékbetéti könyvecskéket találtak. E pénzt egyedüli örököse, nővére fogja örökölni. — Hogy miként szerezhette ezen aránylag tekintélyes összeget az elhalt koldus, az biztonssággal természetesen nem tudható, de lehet, hogy bir némi alappal azon elterjedt hír, hogy ez összeg nagyobb részét még évek előtt találta volna. Annyi azonban bizonyos, hogy sok ember egy hosszú életlen keresztül fárad, küzd, dolgozik és takarékoskodik és még sem képes ily összeget összegyűjteni és ime egy koldus képes ily vagyont hátrahagyni. De tanulságot vehet ez esetből a hatóság is, hogy kinek engedje meg a koldulást és ki van már ez utolsó kenyérkeresetre rászorulva. — Végül felemlítjük, hogy e koldusnak kinek még 3 frt. 50 krnyi havi társépntári nyugbéré is volt, bekövetkezett halála után csak most tudódott ki, hogy ez ember könnyelmű, dorbézoló életet követett Hodrusbányán, mely élet módnak áldozata is lett, mert halála is nagy mérvű itassága folytán állott be

— **Rendőri hírek.** — *Az ebadó-szabályzat* alapján felhívja rendőrségünk a közönség figyelmét arra, hogy f. hó 15-ig mindenki kutyáját bejelentse, mert a bejelentés elmulasztása kihágást képez és 5 frtig terjedhető bírsággal büntetetik. — *Balesetek.* Kovatsik Antal teremlőtárnai asztalos legénynek jobb keze fejét mind az öt ujjával, saját vigyázatlansága folytán elszakította a gyalogép a karjától. A bányakórházban vételtét ápolás alá az apácázárda építésénél a minap két ács-munkás könnyebb sérülést szenvedett. Csunderlik János bányamunkás f. hó 1-én a Zsigmond-aknán munkaközben lábán nagyobb zúzódást szenvedett. — *Hirtelen halál.* Simkovic Joáchim steffultói lakos f. hó 1-én délután Schultz János udvarába ittan betévedt hol le is feküdt; este 10 órakor, mikor Schultz házbeliei lefeküdni akartak, Simkovicot mély álomban találták s azon hiszzenben, hogy friss levegőn mielőbb kijózanodik, ott hagyták. Reggel azonban halva feküdt az udvaron. A r.-orvosi vizsgálatot ma ejtik meg. — *Vízbe full ember* hulláját találták meg mult pénteken a halicsi tóban. A vizsgálat kiderítette, hogy az illető Hrneciár Mihály belabányai nyugdíjazott bányamunkás, kit alig ha nem szélhűdés érte, mert a tó partján ruhástól találták meg hulláját, arcczal lefelé fekvő. — *Talált tárgyak.* Varga Amália cipőgyári munkásnő a kamaraház előtt f. hó 1-én egy aranygyűrűt talált; Lindtner Ármin m. kir. adóhivatali ellenőr fia tegnap délelőtt egy ezüst órárt és lánczót talált a Fizy-féle kertben. E talált tárgyak a kapitányságnál az igazolt tulajdonosok által átvehetők.

— **Főispánunk látogatására** utaztak el tegnap Alsó-Ipolynyékre Szitnya József polgármester, Krausz Kálmán főkapitány, Bernhardt Adolf városi tanácsnok, dr. Stuller Gyula th. főorvos, Marschalkó Gyula, Nyitray László, Krausz V. Gy. és Wankovics Lajos törv. hat. bizottsági tagok.

— **A szóbeli érettségi vizsgálatok lyceumunkon** a mult hó 24-én fejezték be. A vizsgálathoz bocsátott 35 tanuló közül jelesen érettt 2, névszerint Krausz Vilmos és Raksány Samu, jól érettt 8, javító vizsgálatra utasított 7, a többi a követelményeknek megfelelően, érettnak nyilvánított. Vasárnap d. u. hirdettetett ki ez eredmény s este a városi vígadóban társas vacsora és bucsú estély volt, melyet a maturánsok a vizsgáló bizottság és a tanári kar tiszteletére tartottak. Az est folyamán több sikerült toaszt mondatott, melyek közül ki kell emelnünk Jezsovics Károly és Moesz Gézaét, az érettségizett tanulók részéről pedig Krausz Vilmos és Roxer Mihály tartottak sikerült felköszöntőt. Winterstein Bernát ezuttal is dere-

a polgáriskola az ő eredeti céljától el van ütve, egysége meg bontva, és mégsem népszerűbb intézet. Megannyi okkal több, hogy így toldva — foldva se tartassék fenn.

De mi lépjen helyébe? Vagy talán lemondjunk arról, hogy az elemieknél több ismeretet bíró társadalmi középosztályunk legyen? Ez vétkezés volna nemzetünk jövője ellen.

Ennek a kérdésnek, valamint vele együtt a többi két középkiskola ügyének megoldásához pedig nem volna egyéb szükséges, mint hogy egy eszmével tudnánk megbarátkozni, melynek keresztülvitele teljesen egyenlővé tehetné 11—14 éves fiaink neveltetését, a főiskolákra menő ifjak kellő előképzettségét pedig a mostaninál jobban biztosítaná.

Ez az egy eszme: a latin nyelv tanításának elejtése a 11—14 éves korban.

Mivel szinte látom, hogy e tétel olvasásakor hogyan szörnyűködnek régi és újabb classica-philologusaink és paedagogusaink, szükséges lesz e rettenetesnek látszó gondollal kissé bővebben foglalkozni.

Nem ringatom magamat abban a reményben, hogy az említett tanfériak közül sokat képes lesznek okoskodásom helyességéről meggyőzni, de még lesznek elégedve, ha csak néhányat is gondolkozóba tudok ejteni.

Minden többit bizzunk a jövőre.

Lássuk csak!

A gymnasiumi tanítás terve a latin nyelv szá-

kasan kitett magáért, mert a vacsora izletes és kitűnő volt.

— **Szini előadások** lesznek városunkban október és november havában. Az engedélyt már megkapta Kiss Pál jelenleg rimaszombati szinigazgató, ki — mint halljuk — jól szervezett szintársulattal fog ide jönni.

Tíz év utáni találkozó. A selmeczbányai ág. hlv. ev. lyceum 1887-ik évben érettségilt tett ifjainak f. évi június 29-én volt tíz évi találkozásuk. A 34 maturus s 1 tanító közül 2 elhalálozván, az életben maradt 33 közül 16 jelent meg a kitűzött napon a „felső major”-ban, és pedig névszerint: Argay György ev. lelkész Klenóczi, Baltik Pál ev. lelkész Báthról, dr. Bartos György kórházi orvos Kassáról, Burdás Lajos kir. segédmérnök helyben, Czírok Géza közs. jegyző Kuralról, dr. Dobozi Kálmán ügyvéd Budapestről, Licskó Ignác vasgy. pénztárnok Vihnyéről, Máty János postatiszt Budapestről, Medzny János bányabiztos Abrudbányáról, Nagy Árpád vasuti tiszt Szolnokról, Szever János helyb. ev. lyceumi tanár, Sztatényi Valér ügyvéd Budapestről, Varga Pál törv. aljegyző Fehérvárlomról, Veisz Lajos kir. folyamammérnök Szolnokról, Zsolticzky Samu ev. lelkész Királyfalváról és Mayer János ev. tanító Derzsenyéről. — A viszontlátás örömeinek külsőleg is kifejezést adandók, az nap este a „felső major” termébe kedélyes vacsorára gyűltek össze, melyre volt tanáraikat: Jezsovits Károly lyceumi igazgatót, Hlavatsek András, Király Ernő, Moesz Géza tanárokat is meghívták. — Az első felköszöntőt Varga Pál mondotta, amelyben — miután megemlékezett az elhalálozott Bellus János szeretett tanárukról és ngos. Breznyik János kir. tanácsos urról — éltette a megjelent tanárokat, a lyceumot és a testvérintézetet: a kir. kath. gymnasiumot. Erre Jezsovits igazgató megszokott tréfás modorában viszont a találkozókat éltette. Azután még Baltik Pál az „alma mater”-t s Sztatényi Valér Veisz Lajost, az ügybuzgó jegyzőt éltette. — Az estély azután is a multa való visszaemlékezések között vidám hangulatban folyt s miután a szeretett tanárok hálás tanítványaikról évtálat és a találkozóhoz ujjonnan megfogadták, hogy 10 év múlva ugyanitt ismét találkoznak, véget ért. — Másnap a raj s szelrőzsa minden irányában szétozolt, hogy a mézgyűjtést folytassa.

Előléptetések. *Jákó Gyula* kir. mérnök és a pachertárhoi bányamű vezetője főmérnökké, *Nickl János* selmeczi bányagazgatósági segéd-irodatiszt szertárnokká léptették elő.

— **A selmeczbányai izr. elemi népiskolákban** június hó 27-én tartattak meg az évrő vizsgálatok. Délelőtt 9—12-ig Geiger Bernát tanító és délután Welwardt Jakab igazgató-tanító osztályaiban. Délelőtt 9 órakor dr. Szél László iskolaszéki másodelnök ünnepélyesen megnyitotta a vizsgát nagyszámu vendégek jelenlétében. A tanulók precíz feleletei a nagyszámban megjelent szülők várakozását fölmúlta. — Délután 3—6-ig Steiner Bernát iskolaszéki elnök elnökölt. A tanulók nemcsak a magyar, hanem a német és héber tantárgyakból is kitűnően feleltek. Miután az iskolaszéki elnökök mindkét tanítónak az iskolaszék nevében legnagyobb meglepődésüknek kifejezést adtak, a legjobb előmenetelű tanulók között jutalomkönyveket osztottak ki. — A hymnus eléneklése után Welwardt Jakab buzdító beszédet intézett a tanulókhöz.

— **A törvényhatósági bizottsági közgyűlés** f. hó 13-án fog megtartatni még pedig *Horváth Béla* főispánunk elnökle alatt, aki polgármesterünknek levéllileg megígérte, hogy e napon okvetlenül meglátogatja az ő „kedves selmeczeit.” A selmecziek is viszont — ugy mint mindig — igaz örömmel fogadják az ő szeretett főispánjuk látogatását. — A közgyűlés tárgyszorozatából kiemeljük a következőket: Steffultón egy kis út létesítése; a belabányai vízvezeték, melynek tervét a városi tanács elfogadta és azt a közgyűlésnek elfogadásra ajánlja, e vízvezeték költsége 6616 ft

mára azt a célt tüzi ki, hogy a tanuló a classikus írók megértésére s lefordítására képesítették. Ez egészen helyes. De minden esetre feltűnik, hogy lényegében ugyanazon cél van kitűzve a görög számára is. Csakhogy ennél a tanterv e célt heti 19, a latinnál pedig heti 49 órával akarja elérni.

Ki ne ismerne fel itt ellenmondást? Mind a két nyelv egyformán idegen lévén a tanulóra nézve, vagy lehetségesnek kell lennie, egyiket ugy mint a másikat heti 19 (összesen körülbelül 570) óra alatt elsajátítani, vagy a cél elérésére mindegyikből 49 (összesen circa 1470) óra szükséges.

Én az elsőt vallom — arravaló tanulókkal. Az „arravaló”-ra persze különös súlyt fektetek, s azért arról még majd lesz szó.

De hogyan történhetett meg az, hogy azok, kik tantervünket készítették, és kik kétség kívül okos emberek voltak, ilyen ellenmondást iktattak művökbe?

Ennek magyarázatát a következőkben velem megtalálni. A legtöbben közülük bizonynyal abból a korból valók voltak, mikor a latin nyelv még a tanítás nyelve volt. Ők tehát nemcsak fordítani tudtak, hanem képesek voltak a classicusok eszméin gyönyörködni, ezeket teljesen át is érteni, azt is érezni. Ettől a szellemi élvezettől, szellemi haszontól nem akarták megfosztani a jövő nemzedéket, s azért szánták a latinnak az összes órák majdnem negyed részét és kezdték a tanulását mindjárt az első osztályban. Azt hitték, hogy így képesek lesznek a növendékeket a

75 kban lett előirányozva. Az Ertl-féle birtok megvételéről szóló jelentés szintén tárgya lesz e közgyűlésnek.

— **A katolikus autonómiai kongresszus** választóinak összeírása városunkban is befejeztetett. E szerint a belvárosban több mint ezer, Bélabánya testvérvárosban és a külterületeken szintén több mint ezer és így városunk egész területén 2000-nél több választó lett összeírva. E szám oly nagy, hogy az a hontmegyei kerületi választásnál (az egész kerület összes választóinak száma mintegy 8000) döntő befolyással fog birni. Megjegyezzük, hogy a papok megválaszthatók ugyan, de nem választók. — Eddigél városunkban csak egy jelölt van és nem győzzük eléggé üdvözölni azon szerencsés gondolatot, mely e kerület választóinak figyelmét *dr. Timon Ákos* egyetemi tanár, miniszter tanácsosra irányította. E jeles férfiú, ki nagy tudományossága mellett valóban puritán jelleméről, hitbuzgó, példás, erkölcsös családi életéről nevezetes, feltétlenül hivatva van a kongresszusi tagságra. — Szerkesztőnknek alkalma volt Timon Ákost ki az akkori czilinderes divat daczára mindig fekete magyar ruhát viselt, már jogász korában ismerhetni és már akkor kitűnt jeles tehetségeivel, példás magán életével. El is érte azon kitüntetés, mely akkor a jogászra nézve a legnagyobb volt, hogy a budapesti egyetemi joghallgatók segélyegyletének elnökévé lett megválasztva. Kiváló képzeltségének köszönhetette, hogy már fiatal korában a győri jogakadémiának tanára lett. Tudományos munkásságával és kiadott jogi szakműveivel már ekkor kitűnt úgy, hogy a budapesti egyetemre hivatott megrendes tanárnak és ő felsége a múlt évben nevezte ki miniszeri tanácsossá.

— **Az iskolaév vége.** Letelt ismét tíz hónap, melyet a diák iskolaévként nevez. Előttünk vannak a különféle értesítők, s mi, kik már rég, nagyon rég lezártuk az iskola porát magunkról, elgondolkodva me-rengünk el a multakon s önkénytelenül összehasonlítjuk azt a jelel, s el kell ismernünk, hogy haladunk; szépen, majdnem mondhatnók: rohamlépésben haladunk. Hisz oly ismereteket szerez meg magának a középiskolák alsóbb osztályaiban is már a tanuló, milyenekről hasonló korunkban kevés sejtelmünk volt. De haladunk más tekintetben is, a magyarosodás terén. El kell ismernünk, hogy a különféle elemi, a népiskolákban a jobbára tótajku gyermekek hazafias nevelésében igen szép sikert értek el az illető tanítók. Öröm volt hallgatni, mily kedvel hangoztatták e tót származásu gyermekek a magyar szót, s hogy a hozzájuk magyarul intézett kérdésre mily szabatosan feleltek magyarul. Oly eredmény ez, a mihez az illető derék tanítóknak őszintén és szívből szerencsét kívánunk.

— **Turista-kirándulás.** A Szitnya-osztály több tagja tegnap kora reggel turista-utra indult. A turisták a szandriki ezüstmű-gyárat, onnét Alsó-Hámort, Zsarnóczát, Szent-Benedeket, Újbányát stb. látogatják meg és holnap, vagy holnapután érkeznek Garam-Berzenczén át a vonattal vissza.

— **Akadémiai főlövészet Kisiblyén.** Az akadémiai főlövészet, mint rendszeren ez évben is június hó 29-én lett megtartva, melyen számos meghívott előkelő vendég is részt vett. Az idei főlövészet az eddigi szokástól eltérőleg reggel 7 órakor gömblövészzel vette kezdetét, míg a rendes czéllövészet d. e. 9 órakor kezdődött. A gömblövészetnél a mesterdíjat Fekete Zoltán (2 frt. diszlettel), a második díjat pedig (2 korona diszlettel) Röhrich Ernő nyerte el. A rendes czéltáblán az első díjat Király díj (40 frank aranyban

latinban annyira vinni, mint a mennyire azt elsajátították ők, kik nemcsak tanulták e nyelvet, hanem éltek is vele.

Ebben rejlett a nagy lévedés. Ha felismerték volna a helyzetet a maga valóságában, ki kellett volna mondaniok, hogy a latin tanításának célja, ezen nyelv gyakorlati elsajátítása által, a classicusok teljes élvezésére képesíteni. Így indokolt is lett volna a tanítást már az első osztályban kezdeni. Mert a 11 éves elme nagyon alkalmas egy idegen nyelvet gyakorlati, — hogy úgy mondjam: szajkómódon befogadni, de arra ugyancsak képtelen, hogy ezt az elmélet segítségével elsajátítsa. Erre öntudatos gondolkodás, az összehasonlító képességnek és az észbeli fejtelmességnek nem kis mérvű fejlettsége szükséges, a miket még a 15 éves ifjaknál is bizony csak ritkán fogunk találni.

Nem mondom, hogy nem akadhat egy-egy, a szépen gondolt és gyönyörűen megírt „Utasítások“ szellemében vezetett, kiváló nyelvtelhetséggel és nyelvérzékkel megáldott tanuló, ki mostani eljárásunk mellett is nem vihetné annyira, hogy a felső osztályokban a latin író valóban át is érzi; de bátran állítom, hogy ezen növendékeink csak ritka kivételek. A nagy többséggel csak annyira tudjuk vinni, hogy úgy, ahogy fordítani képesek. És mennyi fáradsággal, időpazarlással úgy a tanuló, mint a tanár részéről visszük ennyire! Ezt gondoljuk meg!

Ha mostani latin-tanárainkat, kik már a vázolt

diszlettel) Koschaczky Rezső, a 2-ik díjat (30 korona aranyban diszlettel) Becker Róbert, a 3-ik díjat (26 korona aranyban diszlettel) Braxator Hellmuth, a 4-ik díjat (20 korona aranyban diszlettel) Röhrich Ernő, a 5-ik díjat (14 korona aranyban és ezüstben) Wécsey Mihály, a 6-ik díjat (10 korona aranyban diszlettel) Figuly Lajos, a 7-ik díjat (6 korona ezüstben diszlettel) Pölöskey József, a 8-ik díjat (4 korona ezüstben diszlettel) Simonek Gotthárd nyerte el. Ezenkívül egy nevet megnevezni nem akaró ur egy igen értékes szalonka tollból összeállított díjat tűzött ki, melyre nemcsak az akadémiai hallgatók, de a vendégek is pályázhattak, s melyet szép lövésre Bence Gergely akad. tanár nyert el. Délben a közebednél a felkészítő sorát Csiby Lőrincz erdőtanácsos szívhez szóló magvas beszéddel nyitotta meg, melyben a fiatalságot szorgalomra, ügybuzgóságra serkenté. Ezután az ünnepélyen megjelent vendégek egészségére üritette poharát, mire Szitnyai József és Heincz Hugó igen szép beszédben Csibyt köszöntötték fel. Végül közkívánatra Medveczky Ernő assistens képviselői programbeszédet tartott s kitűnő humorával az egész társaságot sokszor megkaczagtatta. Délután a szélaknai bányász-zenekar mellett a fiatalság tánczra perdült, mely a késő estéli órákig ellartott.

— **Polgári lövölde.** A múlt vasárnapi lövészet ismét igen jól sikerült s elég kedélyes is volt. A lövészet folyamán Bence Gergely 2 négyest, Seidel Ágoston 2-öt, Belházy Gyula 3-at, Krausz Géza 2-öt, Fiedler Gyula 4-et és Fribert Ferencz 1 négyest lőtt. A első díjat Seidel Ágoston, a másodikat Belházy Gyula nyerte el.

— **Sertésvész.** Városunk környékén nagy vehemenciával lépett fel a sertések között az orbáncz. Különösen Szentantál és Dobó községekben grasszál e ragályos járvány. Városunkban megtették a kellő óvintézkedések. A bajt, szakértők állítása szerint, a rendkívüli hőség okozta. Lapunk zártakor vesszük a hírt, hogy a sertésvész Bélabányán és Steffultón is fellépett.

— **A vígadó kertjét** a bérlő — nem sajnálva a fáradságot — helyre állította, az utakat benne kijavította, úgy, hogy az a kert most igen kellemes sétahelyül szolgálhatna a közönségnek. A kert melletti árok is végre valahára valahogy be van boltozva, úgy, hogy a vígadó kertjéhez való hozzáférhetés meg van könnyítve; most a közönségen áll, hogy a kínálózó sétahelyet használja is. Kevés oly város van, mely hasonló előnnyel dicsekedhetnék; itt pedig meg van a szép, terjedelmes kert, mely üde zöldjével, fenyőivel, szabad, tiszta levegőjével hivatva van üdülést adni a közönségnek, a nélkül, hogy messzire kellene fáradni. Kincs ez a kert, de a közönség nem lúdja, vagy nem akarja megbecsülni. De azt hisszük, most, midőn a bérlő dicsegetés buzgósággal végét vetette az eddigi elhanyagolt állapotnak s arról biztosít, hogy mérsékelt árákkal, előzékeny kiszolgálással azon lesz, hogy a közönség teljes meglegedését kivívja: a közönség közönye is meglátja és látogatni fogja a kertet. Semmi sétányunk, semmi üdülő helyünk nincs a város területén belül, csak ez az egy: a városi vígadó kertje; érthetetlen volna az, ha ezt az egyet is elhanyagolnók. A város saját érdekében áll, hogy a vígadót látogatottá tegye; evégből azonban megfelelően intézkednie is kell. Régente hetenként kétszer játszott a bányász-zenekar az akkor „felső major“-hoz nevezett kertben. Mért ne lehetne e szokást újra feleleveníteni? A bányagazgatónak bizonyára semmi kifogása sem volna az ellen, sőt szívesen megadná hozzá az engedélyt; nos, hál eszközlje ki a város ezen engedélyt s legyen zene a vígadó kertjében. Azt hisszük, legelőnyösebb volna, ha

módon kezdtek tudásuk gyűjtését, és kik minden esetre gymnasista korukban is előszeretettel foglalkoztak ezen classicus nyelvvél, úgy igazi őszinte nyilatkozatra tudnánk birni abban a kérdésben, hogy mikor derengett nekik először írójuk kedély-, szív-, jellemképző bece: bizonynyal nem a középiskolát nevezné meg vallomásuk. Elhiszem, hogy most már valódi gyönyör, élvezet nekik Horatius egy-egy ódája, de mennyi tanulás és mennyi élettapasztalat kellett ahhoz, hogy ezen végső, nemes célhoz eljutottak. Ne kívánják növendékeiktől, hogy erre már ők is képesek legyenek.

De különben is a fiatal szívnek, jellemnek képzése tekintetében ma már valóban nem vagyunk a latinra utalva! Olvastassuk tüzetesebben a mi jeleseinket, elég gyöngyöt fogunk ott találni.

Egy Berzsenyi, Arany, Eötvös szellemi táplálékért még a régi írókhoz volt kénytelen fordulni; de azzal, hogy ők ezt megtették, megadták nekünk a módot, hogy gazdag aratásuknak gyümölcsét mi is élvezhessük. Hiszen éppen abban áll az emberiség haladása, hogy a későbbi nemzedék mint készlet veszi át az előzőtől a kivivott eredményt, s napjai hátralevő részén ezeket lőkéletesíteni igyekszik.

Ha mindegyik a forrásnál kezdi, vajmi kevesen jutnak el a termékeny folyamvölgybe!

Sokan a latin nyelvet az alsó osztályokban azért kívánják meghagyni, mert az elme fejlesztésére kiválóan alkalmas eszköznek tartják.

(Folyt. köv.)

minden vasárnap és esütörtök délután játszanék ott a zenekar; a közönség bizonyára nem volna hátatlan azért s újra látogatná a vígadó kertjét, mint telte régen s azzá lenné valóban e kertet, a mire hivatva van: kedvelt, kellemes séta-, üdülő helylyé.

— **A bélabányai ovodára** vonatkozó mult számú közleményünkre azt a felvilágosítást nyertük legilletékesebb helyen, hogy az ovodai épület a városi mérnök által készített terv szerint fog felépíttetni azon változtatással, hogy az épületen nem lesz torony, mert ez tetemes költségbe kerülne, hanem egy fallap, melyre ezen felírás jön: „Városi ovoda“. Magát az építkezést már holnap hetfőn okvetlenül megkezdik és a munkálato- kat mind helybeli iparosok fogják végezni.

— **A selmeczbányai tekéző-egylet** f. év június hó 28-án. tartotta meg a rendes ügy nevezett tavaszi verseny díjas tekézését. Az 1-ső díjat Pelachy János, a 2-at Vándor József, a 3-at Arthold Géza, a 4-et Roxer Mihály, az 5-et Ábrahám Győző, a 6-at Heim Antal, a 7-et Hamary Miklós, a 8-at Kolpaszky János, a 9-et Melts Antal, a 10-et Millenovich Ferencz, a 11-et Nikl János és a 12-et Dalos József nyerte meg.

— **A honvédszobor** kérdése végre oly stadiumba került, hogy a szabadságharc felszázados évfordulóján, tehát a jövő esztendőben már okvetlenül fel fog állíttatni. Tehát még egy évet várunk megszo- kott türelmességgel.

— **A kis vásártéri gerendás monstrum** a mult napokban ismét kis híjja, hogy nem lett okává egy nagyobb szerencsétlenségnek. Az út ott ugyanis annyira össze van szoritva, hogy két szekér egymásnak kitérni képtelen. Ez volt oka annak, hogy a mult heti hetivásáron két egymással szemben jövő szekér összeütközött csak a kocsisok ügyességének volt köszönhető, hogy nagyobb szerencsétlenség nem történt. — E gerendás monstrum lehordása iránt már több ízben szót emeltünk és illetékes helyről ígéretet nyertünk arra nézve, hogy az el fog onnét távolíttatni. Most ez alkalomból ezen ígéret beváltását kell megstíretnünk.

Kinetografiai mutatványokat rendez ez időszert a városi vígadó nagytermében Zlinszky András polgárlársunk. A mutatványok felette érdekesek és így melegen ajánljuk azokat t. közönségünk figyelmébe. — Ma két előadás lesz, egyik leszállított árak mellett délután, a másik pedig rendes árak mellett este.

— **Járőri gyakorlati** utat tettek Besztercebányáról ide és illetve Lévara két honvédtiszt 9 emberrel. A kis csapat, mely mult pénteken vonult be városunkba, némi feltűnést keltett és újból önkénytelenül eszünkbe jutatta azt, hogy mily jó volna, ha városunkba állandó katonaságot kaphatnánk.

— **Pályázat** hirdettelet ki a selmeczi bányász- és erdész akademiára segéd-tanári allásra. Pályázati határidő két hét.

Tanítóképezdét végzett **tanító, nevelői** (korrepetitori) állást keres a szünidei két hónapra akár helyben akár vidéken. Esetleg gymnasiumi tanulókat előkészít javító vizsgálatokra. Bővebbet a kiadóhivatalban.

A közönség köréből.

Távirdai mizériák Selmeczbányán. Mult héten néhány napig Selmeczbányán tartózkodván, hazame- netelemről távirati uton akartam enyéimet értesíteni. Garam-Szent-Benedekben lakom, a hol már évek óta rendes táviratállomás van. Két táviratot adtam fel: egyiket *Garam-Szent-Benedekbe*, a másikat pedig *Garam-Szent-Benedek* utján *Xp. Némethibe*. A selmeczbányai táviróhivatalban azonban, úgy látszik, nem jó lábon állanak Magyarország földrajzával, sőt talán az olvasás tudományával sem, mert a Némethire szóló táviratot Garam-Szt.-Benedek helyett *Korponára* küldték, az első táviratról pedig azt sem tudom, hová lett; annyi bizonyos, hogy az én táviratom egész mai napig késik. Már most szeretném tudni van-e egynél több Garam, következésképp Garam-Szent-Benedek az országban, s ha nincs, vajjon hová küldhették a táviratot? Végül kérdem azért vannak-e a táviróhivatalok, hogy a táviratokat máshová küldjék, nem oda, a hová czimezvék?

Garam-Szent-Benedek, 1897. június 30.

Dr. Haiczl Kálmán.

Nincsen gonoszabb valami

mint mikor lakásunkat (ágyban, falban, képek ránáiban stb.) **undorító rovar lepi el.** Nagy örömmel veszik tehát házi asszonyaink tudomásul, hogy az ujonnan föltalált és szabadalmazott

Egger-féle porfúvókészülék

radikális módon megszabadít bennünket e csapástól.

Hasonlíthatlanul praktikusabb az eddigi gummi-gömböknél, e mellett olcsóbb is s nemcsak rovarpornak, hanem minden egyéb porok (u. m. desinfectioporok, bőr és gyermekhintő porok stb.) porlasztására is kiválóan alkalmas. — Selmeczbányán kapható a **Sztankay-féle gyógyszertárban** a „Reményhez“.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására adni, hogy a legmodernebb igényeknek is teljesen megfelelőleg berendezett

szabóüzletemet

* A nyári idényre

a legdivatosabb, tartósabb és finomabb különféle bel- és külföldi szövetekkel dúsan felszereltem és azok nagy választékban állanak a tisztelt közönség rendelkezésére.

A midőn ezt nagyra becsült tudomására hozni szerencsém van, egyúttal biztosíthatom arról, hogy üzletemben minden nemű öltönyök a legújabb és legdivatosabb kivitelben készülnek.

Becsés pártfogását kérve maradok kiváló tisztelettel
Czettel György
szabóüzlet-tulajdonos.

SZOMORU-DE IGAZ,

hogy öltözékeinkre nagyobb gondot fordítunk, mint **egészségünkre**. Ha ruháinkon a legparányibb szakadékok észlelünk sietünk azt legott eltüntetni, ne hogy nagyobdjék, de ha ez testi egészségünknel az eset, számba se vesszük. Egy kis köhögés, főfájás, emésztési zavarok stb. mitsem tesz az? Ügyet se vetünk rá. Hát ez **vétkes könnyelműség**, mely később keservesen megboszulja magát rajtunk, mert valamint a kis szakadékból nagy lesz, épp úgy a kis bajból nagy baj keletkezik, ha kellő intézkedés nincsen kéznél, **A legtöbb betegség kútforrása a gyomor rendetlen működése** a mit — idejekorán használva Egger kellemes ízű **Sodapasztillája** csakhamar beszüntet (1 doboz ára 30 kr.) **A tüdő, torok és mellbajok** köhögéssel, rekedtséggel s elnyálkásodással kezdődnek. Egger kitűnő ízű **Mellpasztillája** megóv bennünket a bajtól teljes biztonsággal. (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadohoz 25 kr.) Minden gyógyszerárban kaphatók. Főraktár **Nádorgyógyoszerár** (Dr. Egger Leó és Egger J.) Budapest, Váci-körút 21.

Tisztelettel felkérjük összes üzletbarátainkat, miszerint az alant irt igazgatóságnak vagy az egyesület képviselőjének L. Berks Róbertnek szóló **levél-, pénz- és csomag-küldeményeiket** ezentul ne **Hodrusbányára** hanem **Alsó-Hámorba** címezni sziveskedjenek.

A Geramb János József-fele egyesületi bányaművek igazgatósága
Alsó-Hámorban.

3-3

Új szabó-üzlet.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására adni, hogy a Singer Miksa ur szabóüzlete megszűnven, melyben én mint szabász és üzletvezető két és fél éven át alkalmazva voltam, ezen üzlet barátai és üzletfelei felszólításának és több ízben kifejezett kívánságának engedve elhátároztam, hogy **Selmeczbánán**

önálló szabó-üzletet nyitok,

mely czélből átvettem **Linder József szabóüzlet helyiségét** és azt a legnagyobb igényeknek megfelelőleg berendeztem.

Tisztelettel kérem tehát, hogy ezen vállalkozásomat a n. é. közönség becses támogatásába venni annál is inkább kegyeskednék, mivel pontosság, legújabb divatu és kivitelű munkák, jutányos árak, tartós, finom, szép és divatos kelmék nyújtása által oda fogok törekedni, hogy a n. é. közönség teljes megelégedését kiérdemelhessem.

Ismételve kérve nagyra becsült pártfogását maradok
Selmeczbánán, 1897. július havában.

Kiváló tisztelettel
Frischer Lipót
szabómester.

Ez alkalmat ne mulassza el senki

Van szerencsém a tisztelt közönség becses tudomására hozni, hogy üzletem átadása folyván,

mig a készlet tart, igen olcsó árak mellett,

ha a bevásárlás készpénzzel történik, 5 frt és ezen felüli összeg után 5% engedménnyel árusítom árucikkeimet.

Ezek közül különösen felsorolom a következőket: 6—12 személyre ét- kávé- és tea porcelán és fayence készletek, mosdó készülék és asztalkák, függő- és álló lámpák, csemege készülék, fayence vázák és különféle nippes, virág és fayence asztaldiszek, chinaezüst evőeszközök és diszmi tárgyak, fali tükrök és carnisz, ugymint mindenféle üvegáruk a legnagyobb választékban.

Kiváló tisztelettel

Liptay László.

Házasulandók figyelmébe!

Olcsó árusítás

Weisz Ignác fűszerkereskedésében

Deák Ferencz-utcza, (saját házában).

Miután sikerült Trauer Gyula ur fűszerkereskedésének összes bolti áruit igen jutányosan megvásárolnom, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy ezen czikkeket

felette olcsón, a bevásárlási áron jóval alul árusíthatom,

mig a készlet tart.

Ajánlom:

Vendéglős, cukrász és kávék urak figyelmébe az igen jó minőségű rum, cognac, sampanyer, különféle likőrökből álló készletet;

Az akadémiai, lyceumi, gymnásiumi hallgató uraknak és az elemi legtöbb iskolák növendékeinek rajz és mindenféle más papír, irkák, rajzablak, festékek, rajzeszközök, ecsetek, tinta és toll-készletemet;

Az iparos és kereskedő uraknak üzleti könyvek (strazza, üzleti főkönyvek) és a vevők kis könyvecskéiből álló készletemet; **czipész** uraknak, mig a készlet tart, **bőrkészletemet**, melyet bevásárlási áron alul is árusítok; **asztalos** uraknak száraz- és reszelt olajfestéket;

A n. é. közönségnek pedig a különféle fűszeráruk, kefék, festékek, stb. stbbiből álló készletemet, mig az tart. Különösen figyelmébe ajánlom kitűnő szűrő (filtrir) papirosom készletét.

Egyszersmind köztudomásra hozom, hogy Trauer Gyula ur összes könyvköveteléseit is megvettem és így tisztelettel kérem a t. adósokat, hogy kellemetlenségek elkerülése czéljából tartozásaikat nálam rendezni sziveskedjenek.

Az összes t. vevőknek könyvre még olcsóbban számítom árucikkeimet, mint Trauer Gyula ur tette. Szóval, ki üzletemben bevásárol, az bizonyára nem fogja ezt megbánni; miért is kérem, hogy jóhírű üzletemet meglátogatni sziveskedjenek.

Kiváló tisztelettel

Weisz Ignác

kereskedő.